

Nejen knedlíky a burty živ je člověk

Polský autorský tandem Aleksandra a Daniel Mizieliński vytvořil třetí velkoformátovou knížku s názvem **Můžu ochutnat?** Po mapách a tajemstvích vody a země se obrátili k pokrmům a chutím z celého světa. Knižku stejně jako obě předchozí vydalo brněnské nakladatelství Host.

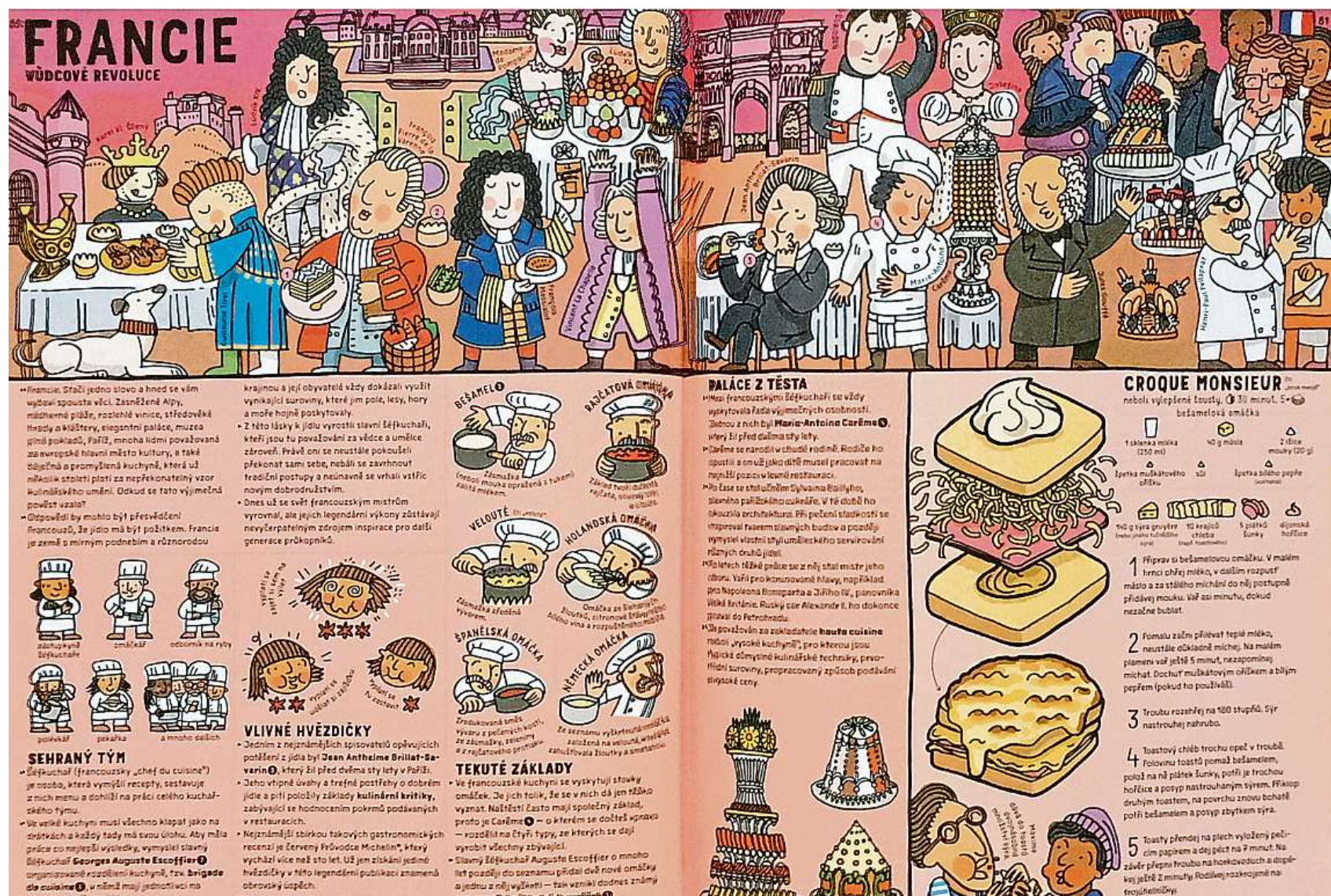
JANA MACHALICKÁ

Jídlo a vaření jsou v módě a někdy to je vážně otravné, každá kalupinka, co se chytne vařečky, rozdává rozumu, jídlo se fotí, mudruje se o něm ve všech sdělovacích prostředcích, soustředí se o to, kdo lépe napeče, a použití koupené špagety je něco jako svatokrádež. Jídlo se zkrátka posunulo na špičku lidského zájmu, což je dvojsečné. Na jedné straně netřeba nad tím lamentovat, protože i gastronomie, dělá-li se na špičkové úrovni, právem budí zájem, jiná věc je, že se to jako vždy věhání a dodává se této činnosti význam, který jí nepřísluší.

Od posvátné krávy k paprikám

Obecně se ale za posledních třicet let naše vědomosti o světových kuchyních, o historii přípravy pokrmů, ale také o surovinách a jejich původu velmi rozšířily. Kdo by si nepamatoval, jakou vynalézávat musel kuchař před listopadem 1989 uplatnit, chtěl-li vařit něco jiného než knedlo vepřo zelo. O velké většině dnes běžně dostupných ingrediencí si mohl nechat jen zdát a nahrazoval je tím, co bylo po ruce, a že to tedy žádná sláva nebyla, netřeba dodávat. Třeba oblíbená domácí varianta „číny“ kung pao byla takový guláš s buráky, že? Dnes máme specializované obchody nejenom pro čínskou, japonskou či vietnamskou kuchyni, ale snad pro všechny gastronomie světa, evropskou nevyjímaje.

Tohle všechno si člověk uvědomí, když listuje další velmi povedenou obrázkovou knihou osvědčeného polského autorského duha. Aleksandra a Daniel Mizieliński tentokrát přibrali do party ještě Natalii Baranowskou a nabídli zábavnou procházku po světových kuchyních.

Kulinařské základy sladké Francie. Kapitola věnovaná zemi galského kohouta nabídne i slavné šéfkuchaře s michelinskými hvězdami.

REPRO LN

Díky nim můžeme navštívit celkem 26 zemí z pěti kontinentů, seznámit se s jejich kulinařskou historií s mnoha dalšími souvislostmi, typickými pokrmy a ingrediencemi, které daly světu.

Kniha se opět vyznačuje jednotným výtvarným stylem, nápaditou pestrostí a schopností často ve vtipné zkratce vyjádřit to podstatné. Kapitoly věnované jednotlivým zemím jsou kreslířsky vynalézávé a vystihují ducha příslušné kultury, přehledně shrnují historická fakta a přírodní podmínky, které umožnily pěstování konkrétních plodin. Každou a její

kuchyni také výmluvně charakterizují krátká motta: Japonsko – o masu bez masa, Izrael – víra a tradice, Indie – svaté maslo a koření, Spojené státy – každý přinese, co má rád, Maďarsko – na koni s paprikou, Německo – knedlíky v zemi uzenin a bílého zлата, Francie – vůdcové revoluce, zde mimochodem najdeme i kresby slavných kuchařů od George-Augusta Escoffiera až po Alaina Passarda, současného majitele tříhvězdičkové pařížské restaurace L'Arpege.

Knihu otevírají asijské státy, ovšem první je Turecko jako pomyslný most

mezi Evropou a Asií i s ohledem na historii tohoto území, dřívější Byzance. Prostřední část knihy pak zaujmá Evropa, kam se želbohu Česko a ni Slovensko neprobodovalo, mohli bychom se ale přifařit k Německu, které je zde vyobrazeno jako knedlíková a salámová velmoc.

Poslední část patří Africe od Maroka až po Nigérii a tady je opravdu co objevovat. Autoři do každé kapitoly vybrali nejenom historická fakta, ale i další detaily spojené s vývojem a rozšířením různých pokrmů a surovin. Stránky jednotlivých zemí jsou barvitě komponované, které za-

ujmou hned na první pohled, vždy otevírají velké kresby s číselnými odkazy k textu. Menší obrázky s názvy ingrediencí, plodin i koření pak celý styl hezky dotvrzejí. Knihu doplňuje šikovná chronologická tabulka, která začíná datem 13 500 př. n. l. a končí rokem 2015, kdy astronauti jedli ve vesmíru quinoa. A to pořád ještě není všechno, v knize je celkem padesát šest použitelných receptů.

Aleksandra Mizielińska, Daniel Mizieliński, Natalia Baranowska: Můžu ochutnat? – Brno, Host 2021, 112 s.

Na čerstvém vzduchu

Již v pondělní podvečer se uskuteční literární hudební večer beatového písničkáře Luboše Pospíšila a spisovatele Jiřího Hájíčka, které pořádá Pražský literární dům v obnoveném amfiteátru na Albertovských svazích, jež se nacházejí v Praze 2. Půjde o skutečně mimořádné setkání: společně se na jednom pódiu představí legenda československé a české hudební scény, jedenasedmdesátiletý Luboš Pospíšil, známý ze svého působení v kapelách C&K Vocal, Blue Effect či 5 P. Spolu s ním vystoupí dvojnásobný držitel nejprestižnějšího domácího literárního ocenění Magnesie Litera Jiřího Hájíčka, který ve svých dílech čerpá především z prostředí jihočeského venkova a malého města, jehož poslední román Plachetnice na vinětech (2020) mimo jiné zabodoval i v loňské anketě Kniha roku LN. Během večera proběhne představení nové desky Luboše Pospíšila Poesis Beat, ke které Jiří Hájíček složil několik textů, včetně ústřední skladby. Příští týden na akci naváže autorské čtení Radka Fridricha a Josefa Straky. **David Lancz**

Literatura na čerstvém vzduchu. Pondělí 4. a 11. října v 17.00. Amfiteátr na Albertovských svazích, Praha. Vstup volný.

Truffaz v Praze a Brně

Švýcarský trumpetista Erik Truffaz je známý hudební experimentátor. Loni si připomněl 20 let od vydání alba Bending New Corners, ovlivněného bebopem a drum'n'bassem, které formovalo další generace hudebníků. Nyní už ale, věrný své pověsti hledače, hledá opět vpřed. Truffaz, přezdívaný „Miles Davis acid jazzu“, je považovaný za nejlepšího evropského trumpetistu současnosti. Se svým kvartetem spojuje jazzové experimenty, drum'n'bass a hip hop. Natočil bezmála 20 alb a prosadil se po celém světě. Nadcházející koncerty, nedělní v Praze a pondělní v Brně v rámci JazzFestBrno, budou zasvěceny loni vydané desce Lune Rouge, na níž se Truffaz opět vydává novým směrem. Jednak ve studiu v mnohem větší míře než dřív využil analogové syntezátory, jednak produkci desky svěřil bubenkovi Arthuru Hnatkovi, jehož odlišný styl se do nahrávky otiskl. Doplní je Benoit Corboz na klávesy a Marcello Giuliani na baskytaru. „Inteligentní, nekompromisní hudba současnosti, kterou hrají virtuózní hráči s fantazií a odvahou,“ hodnotí hru kvarteta časopis JazzTimes. **Ondřej Bezr**

Erik Truffaz Quartet, 3. 10. Praha, Palác Akropolis, 4. 10. Brno, Sono Centrum

V divadle Dveře dokořán

Zatímco v uplynulém „covidové“ sezoně se tvůrci pardubického divadla (podobně jako kolegové z jiných scén) potkávali s diváky prostřednictvím streamovaných pořadů, v nové sezoně dojde už i na setkání osobní. V pondělí 4. října se na Malé scéně ve dvoře uskuteční nová varianta pořadu Bez kostýmu nad novým titulem v repertoáru. Do improvizovaného studia přijdou hostující režisér Břetislav Rychlík a herci Petr Borovec a Martin Mejzlík, kteří pohovoří o čerstvé inscenaci hry Zahradní slavnost Václava Havla. „Absurdní komedie, která autorovi zajistila světovou slávu už v 60. letech minulého století, nebyla zatím v našem divadle nikdy uváděná,“ vysvětluje dramaturgyně Jana Uherová. „Václava Havla jsme naposledy inscenovali v roce 1965, kdy měla premiéru jeho hra Vyrozmění. Takže Zahradní slavnost přinesla souboru hned dva bonusy: setkání s významným a neprávem opomíjeným českým dramatikem a zkoušení s režisérem, který v našem divadle inscenoval už dva velmi úspěšné kusy – Konec masopustu a Kalibův zločin.“ **Marta Švagrová**

Dveře dokořán, Východočeské divadlo Pardubice, 4. 10. ve 20 hodin

Čapek krajinářem

Fakt, že Památník Karla Čapka otevřel expozici věnovanou kraji kolem Strže, hutím a hamrům, působí zdánlivě jako banalita. Ale není. Památník alespoň nebude působit jako souhrn informací o Čapkově životě a psaném díle. Hlavní expozice je bohatá a názorná. Loni zahájila výstavu k 100. výročí dramatu R. U. R., a protože ji hned převládala karanténa, stojí za zhlédnutí i teď. Ale to vše jako by vytěsňovalo drobnější část Čapkovy díla – zájem o zahradu, krajinu i krajinotvorbu. To vše je spjata se Strží, s domem a pozemkem, který Čapek a Scheinpflugová získali jako svaatební dar. Jak se dozvíte z citace Františka Langera: „Tady mohl přesazovat stromy, zakládat les, rozhrvat louky, mosty a rybníky, budovat celou krajinu.“ Nová expozice tedy připomíná, že stopa Karla Čapka nezůstala jen v psaných textech, ale i v tváři a detailech kraje, který je kdykoliv navštívit i od října, kdy se interiér Památníku otevírá jen o víkendech. Jeho zájem tak může fungovat jako analogie zámečkého parku ve Vrchotových Janovicích, spjatém se Sidonií Nádhernou a jejími literárními přáteli. **Zbyněk Petráček**

Po stopách hutí a hamrů v kraji Čapkovy Strže. Památník Karla Čapka, Stará Huť u Dobříše

Kishon jako malovaný

Židovský humoristický spisovatel, dramatik a scenárista Ephraim Kishon označoval Izrael za zemi, kde nikdo nevěří na zázraky, ale každý na ně spoléhá. A o nacitech napsal, že udělali zásadní chybu: „Nechali naživu jednoho satirika.“ A i když se jeho životní pouť skončila v roce 2005, jeho dílo pořád baví a dokazuje, jak i nejzávažnější témata lze zpracovat s chytrým nadhledem. K životu je před čtyřmi lety pomoci animace opět přivedl také film Kishon založený na rozhovoru, jež spisovatel při příležitosti své sedmdesátky vedl s novinářem Jaronem Londonem. Snímek lze zhlédnout v rámci přehlídky izraelských filmů Kolnoa, která právě probíhá v pražském kině Pilotů. Nabízí reprezentativní výběr dokumentů i hraných filmů z posledních let, k nejnovějším snímkům v kolekci patří dokument Muranov o varšavské čtvrti, jež byla za války přeměněna na varšavské ghetto. V nabídce jsou i portréty izraelské premiérky Goldy Meirové a německo-židovské filozofky Hannah Arendtové nebo snímek King Bibi zachycující politický vzestup Benjaminu Netanjahu. **Marcel Kabát**

Festival izraelského filmu, kino Pilotů, Praha, do 3. 10.